

● Jaarverslag SIOD 2005

Jaarverslag SIOD 2005

SIOD: “*S*celus *I*unctim *O*rdinatimque *D*eprehendamus”

(Laten wij gezamenlijk en in gesloten gelederen de misdaad bestrijden)

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Opsporing	7
Resultaten	7
Behoud stelsel sociale zekerheid	7
Professionalisering	8
Inzicht	11
Analyse	11
Het Barrièremodel	12
Themagericht opsporen	13
Samenwerking	15
Arbeidsinspectie	16
Functioneel Parket	16
FIOD-ECD	17
Keten Mensenhandel	17
Meldpunt M	17
Interventieteams	20
SZW intern	22
Internationaal	23
Organisatie	25

Voorwoord

Bij de bestrijding van criminaliteit op het gebied van werk en inkomen heeft de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst in 2005 zichtbare resultaten geboekt. De SIOD levert hiermee een belangrijke bijdrage aan de fraudebestrijding. Samenwerking met relevante partners is daarbij een voorwaarde voor succes.

Uitbuiting van arbeidskrachten dient te worden bestreden. Fraudeconstructies worden steeds ingenieuzer. Door strafrechtelijke onderzoeken af te ronden en tegen (rechts)personen proces-verbaal op te maken is de SIOD erin geslaagd criminele organisaties die zich schuldig maken aan grootschalige fraude, op te sporen en te ontmantelen.

De SIOD is in 2005 begonnen met de introductie van informatiegestuurde opsporing en een themagerichte benadering. De thema's zijn ontleend aan analyses over risicocategorieën zoals bedrijfstakken waarbinnen een verhoogd risico van fraude wordt verondersteld.

SIOD-onderzoeken en -analyses vormen een ideale inblikoperatie in maatschappelijk ongewenste verschijnselen en de manier waarop misbruik wordt gemaakt van wetgeving. Ze bieden de mogelijkheid te adviseren over aanpassing van SZW-regelgeving op bepaalde terreinen. De SIOD wisselt kennis en verworven inzicht bovendien graag uit met de politie en andere opsporingsdiensten. Daarnaast draagt de SIOD zijn expertise uit tot over onze landsgrenzen.

Dit jaarverslag geeft al deze ontwikkelingen weer. Met dit overzicht illustreren we dat de SIOD een professionele organisatie is. Dit laat onverlet dat wij actief proberen te onderkennen waar we kunnen verbeteren, teneinde een maximale effectiviteit te bereiken. Het INK-model levert hiervoor het referentiekader.

Nico Laagland
directeur

Opsporing

De Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD) is als een van de vier Bijzondere Opsporingsdiensten (BOD'en) actief in het bestrijden van crimineel ondernemerschap op het terrein van werk en inkomen. De SIOD richt zich op personen en organisaties die via ingenieuze constructies fraude plegen, vaak ten koste van arbeidskrachten met een zwakke positie op de arbeidsmarkt. De aanpak is repressief met een beoogd preventief effect. Oftewel: nu opsporen en in de toekomst voorkomen.

De SIOD wil met zijn activiteiten een maximaal maatschappelijk effect bereiken. Criminele organisaties ondermijnen (ook op het terrein van werk en inkomen) de fundamenten van onze samenleving.

Door een verregaande professionalisering van de organisatie kan fraude slimmer worden aangepakt. De SIOD werkt samen met partners als de FIOD-ECD, Arbeidsinspectie, de Nederlandse Politie, de stichting Meld Misdaad Anoniem en het Functioneel Parket.

In 2005 richtte de dienst een belangrijk deel van zijn activiteiten op de thema's Tuinbouw en fruitteelt, Levensmiddelenindustrie, Reintegratie, Schoonmaak en Internationaal beroepsgoederenvervoer op de weg.

Resultaten

De SIOD stelde zich voor 2005 ten doel om 78 opsporingsonderzoeken af te ronden met € 15,7 miljoen aan SZW-opbrengsten. Uiteindelijk heeft de SIOD er 76 afgerond, waarbij één betrekking heeft op een rechtshulpverzoek uit het buitenland. Van de 76 onderzoeken zijn er 32 afgerond binnen de gekozen thema's (42%).

Behoud stelsel sociale zekerheid

De sociale zekerheid bestaat uit een stelsel van wetten en regelingen dat bestaansrecht garandeert voor de zwakkeren in een samenleving. De SIOD levert met de opsporing van zware strafbare feiten een bijdrage aan het behoud van maatschappelijk draagvlak voor dat stelsel.

Van de 76 zaken hebben er 36 primair betrekking op georganiseerde illegale tewerkstelling. In deze zaken is veelal onderzoek gedaan naar mensensmokkel (art. 197b en c WvSr). Regelmatig kwam aan het licht dat de werkgever deze vreemdelingen ook voorzag van een vals dan wel vervalst identiteitsbewijs en de huisvesting faciliteerde. In deze gevallen werden 'deze diensten' ingehouden op het loon en bestond er een sterke afhankelijkheidsrelatie tussen de vreemdeling en de faciliteerder van illegale arbeid.

De frauderende bedrijven pleegden hun activiteiten door het toepassen van één of meer constructies. Men verschulde zich achter buitenlandconstructies met rechtspersonen,

voerde fictieve dienstverbanden op, verstrekte of gebruikte valse identiteitsdocumenten en valselijk opgemaakte arbeidscontracten ten behoeve van legalisatie door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Er werd misbruik gemaakt van gelden die onder andere gereserveerd waren voor premieverplichtingen en men maskeerde feitelijke dienstverbanden door onder meer misbruik van de ZZP-status (zelfstandige zonder personeel). Met enige regelmaat bleken accountants en boekhouders/administrateurs medebetrokken.

Uit SIOD-onderzoeken kwamen 245 verdachte personen en 101 verdachte bedrijven voort. In ruim de helft van de gevallen (57) betrof het uitzendbureaus of loonbedrijven. Uit nadere analyse is gebleken dat verdachten in een fors aantal zaken – naast deze criminaliteit op het SZW-domein – zich ook bezighielden met andere criminele delicten zoals horizontale fraude, handel in verdovende middelen en faillissementsfraude.

In 2005 zijn met de opsporingsonderzoeken de volgende fraudebedragen aan het licht gebracht:

Nadeel	Totaal
Premiefraude	€ 9,9 miljoen
Uitkeringsfraude	€ 6,6 miljoen
Fiscaal nadeel	€ 25,7 miljoen
Maatschappelijk nadeel*	€ 19,6 miljoen
Totaal	€ 61,8 miljoen

* Tot het maatschappelijk nadeel rekent de SIOD opbrengsten uit strafrechtelijke financiële onderzoeken, andere ontnemingsvormen en de veronderstelde opbrengst die voortvloeit uit opgespoorde identiteitsfraude. Op basis van ervaringsgegevens van Justitie is het potentiële benadelingsbedrag van een vals of vervalst identiteitsdocument te ramen op € 36.300,-.

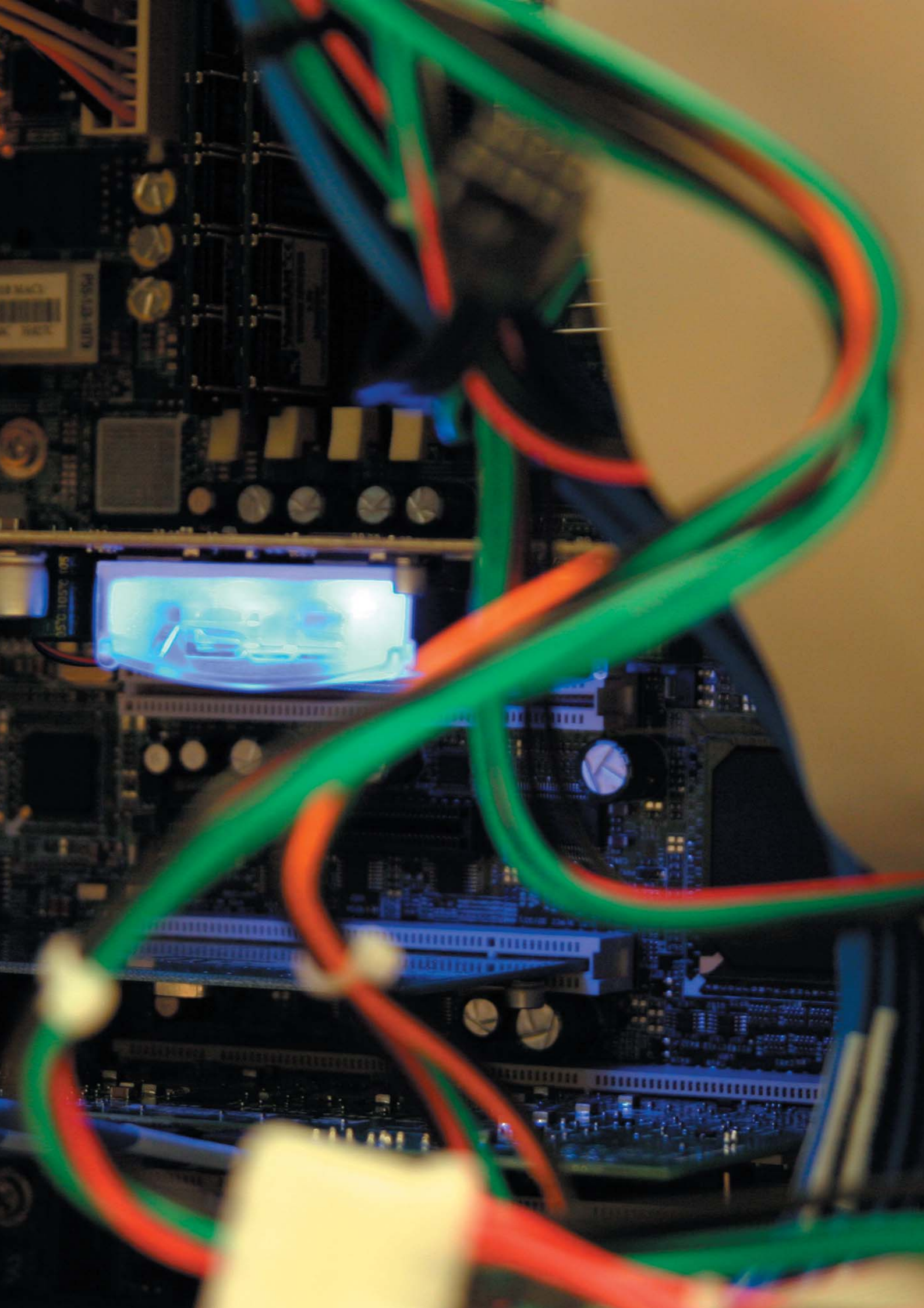
De herkomst van de meldingen op basis waarvan de opsporingsonderzoeken zijn uitgevoerd, is zeer divers. Het aandeel van UWV bedraagt in 2005 bijna een kwart. Ruim een vijfde komt uit de SIOD-organisatie zelf (vanuit de eigen informatiepositie) of elders uit het ministerie van SZW. In de categorie 'overig' zijn veel meldingen afkomstig van de Nederlandse Politie, Koninklijke Marechaussee (KMAR) en het Meldpunt M van de stichting Meld Misdaad Anoniem.

Afgeronde onderzoeken naar herkomst melding

Totaal	76	100%
UWV	18	24%
SIOD/SZW	16	21%
FIOD-ECD	8	11%
GSD	7	9%
Arbeidsinspectie	4	5%
Overig	23	30%

Professionalisering

De SIOD maakt breed gebruik van kennis en informatie tijdens onderzoeken om deze vervolgens, waar nodig, weer beschikbaar te stellen aan partners. De SIOD hecht er belang aan binnen de eigen organisatie deskundigheid te verwerven: digitale, financiële en juridische expertise en verschillende analysedisciplines. Deze deskundigheid kan ervoor zorgen dat de effectiviteit van de fraudebestrijding verbetert.

Financiële en digitale expertise

Digitale en financiële expertise zijn een geïntegreerd onderdeel van het SIOD-proces en dragen bij aan de effectiviteit van de fraudebestrijding. In het kader van het bijhouden van maatschappelijke en technologische ontwikkelingen, heeft de SIOD een extra impuls aan de opbouw en implementatie van deze vormen van expertise gegeven.

Financiële expertise

Het project 'Financiële expertise' bestaat uit drie deelprojecten:

- het ontwikkelen en implementeren van opleidingen;
- de opbouw van een netwerk en externe samenwerking;
- het beschrijven van een werkinstructie en de procesimplementatie.

Er bestaat een onlosmakelijke relatie met het project digitale expertise. Slechts met een goede digitale ondersteuning kunnen financiële gegevens namelijk inzichtelijk worden gemaakt.

Het beoogde resultaat is dat eind 2006 medewerkers op drie verschillende niveaus zijn opgeleid en dat beschreven is hoe financiële expertise in het primaire proces van de SIOD is ingebed. Dit alles moet er uiteindelijk toe leiden dat de SIOD in 2007, met behulp van financiële expertise, het crimineel ondernemerschap binnen het domein van werk en inkomen beter en efficiënter inzichtelijk maakt en opspoor.

Digitale expertise binnen de Recherche

Digitaal rechercheren is het ontsluiten en opsporen van relevante opsporingsinformatie in een digitale omgeving.

De relevante omgeving van de SIOD is in belangrijke mate digitaal en deze ontwikkeling zet in een hoog tempo door. De fraudeur maakt in het digitale tijdperk steeds meer gebruik van de mogelijkheden die de informatietechnologie biedt. Zo ziet de SIOD in zijn dagelijkse praktijk steeds vaker nieuwe vormen van wangedrag, zoals het digitaal aanmaken van valse facturen, het creëren van niet-bestaande bedrijven, het misbruiken van digitale handtekeningen, het malverseren met urenverantwoordingen en loonstaten, bewerken van ID-bewijzen, het doen van dubieuze overboekingen en het bijhouden van (digitale) schaduwboekhoudingen. Door nieuwe technologieën ontstaan extra risico's op malversaties. Zo is het mogelijk de gehele bedrijfsadministratie op één usb-stick te plaatsen.

Voor het opsporen van fraude en de mogelijkheden tot het uitvoeren van fraudeonderzoeken heeft dat uiteraard verstrekende gevolgen. Als opsporingsdienst moet de SIOD daarom toegerust zijn om te kunnen anticiperen en de mogelijkheden borgen noodzakelijke informatie te blijven veiligstellen.

De SIOD stelt zich ten doel digitale expertise te integreren in het opsporingsproces. Daartoe is in 2005 een project gestart dat deze doelstelling initieert en de voorwaarden hiervoor binnen de SIOD realiseert. Het project loopt tot 2007 en zal ertoe leiden dat de SIOD-rechercheur effectiever kan werken en dat het rendement van de opsporingsonderzoeken toeneemt door een:

- hoger vastgestelde omvang (financieel/economisch) van fraude binnen een opsporingsonderzoek;
- kortere gemiddelde doorlooptijd van opsporingsonderzoeken;
- hogere waardering van de medewerkers doordat het 'werk' aantrekkelijker en uitdagender wordt.

Digiteam

Het Digiteam van de SIOD, bestaande uit experts op het gebied van digitaal rechercheren, heeft in 2005 een belangrijke bijdrage geleverd aan het opsporingsproces van zowel SIOD als externe partners. In 2005 werden ter ondersteuning van de eigen rechetaken 34 ondersteuningsactiviteiten geleverd. Daarnaast werd 13 keer digitaal gerechercheerd voor onder meer UWV en sociale recherches.

De ondersteuning bestond uit:

- adviezen aan recheteteams met betrekking tot digitaal opsporen;
- het veiligstellen van data bij doorzoekingen;
- het inzichtelijk maken van veiliggestelde data ten behoeve van het opsporingsproces;
- het archiveren van veiliggestelde data.

Inzicht

Om crimineel ondernemerschap effectief te bestrijden stelt de SIOD zich ten doel het inzicht in de aard en de omvang van complexe fraude op het terrein van werk en inkomen te vergroten. Op basis van inzicht in de aard, omvang en ontwikkeling van crimineel ondernemerschap heeft de SIOD een keus gemaakt voor verschillende thema's. Deze thematische benadering biedt aangrijpingspunten voor samenwerking in de handhavingketen waardoor een doeltreffende mix van toezicht, opsporing en preventie kan worden gerealiseerd.

Analyse

Criminaliteitsanalisten van de SIOD zijn in staat grote hoeveelheden informatie inzichtelijk te maken voor de recherche. Zij hebben in het afgelopen jaar in 55 projecten en onderzoeken ondersteuning geleverd.

Voor de Arbeidsinspectie is door de SIOD een belangrijke stap gezet in de ontwikkeling van een model van risicoanalyse ten behoeve van de prioritering van controles, dat in 2006 operationeel zal worden. Bovendien is analyseondersteuning verleend aan drie externe partners te weten het Ministerie van VROM, de gemeente Leiden en het Rotterdamse Programmabureau Veilig.

In 2005 is de SIOD begonnen met het bij alle lopende opsporingsonderzoeken structureel beschrijven van criminele samenwerkingsverbanden. Deze beschrijvingen moeten leiden tot inzichten op strategisch, tactisch en operationeel niveau. De beschrijvingen ondersteunen toekomstige themakeuzes.

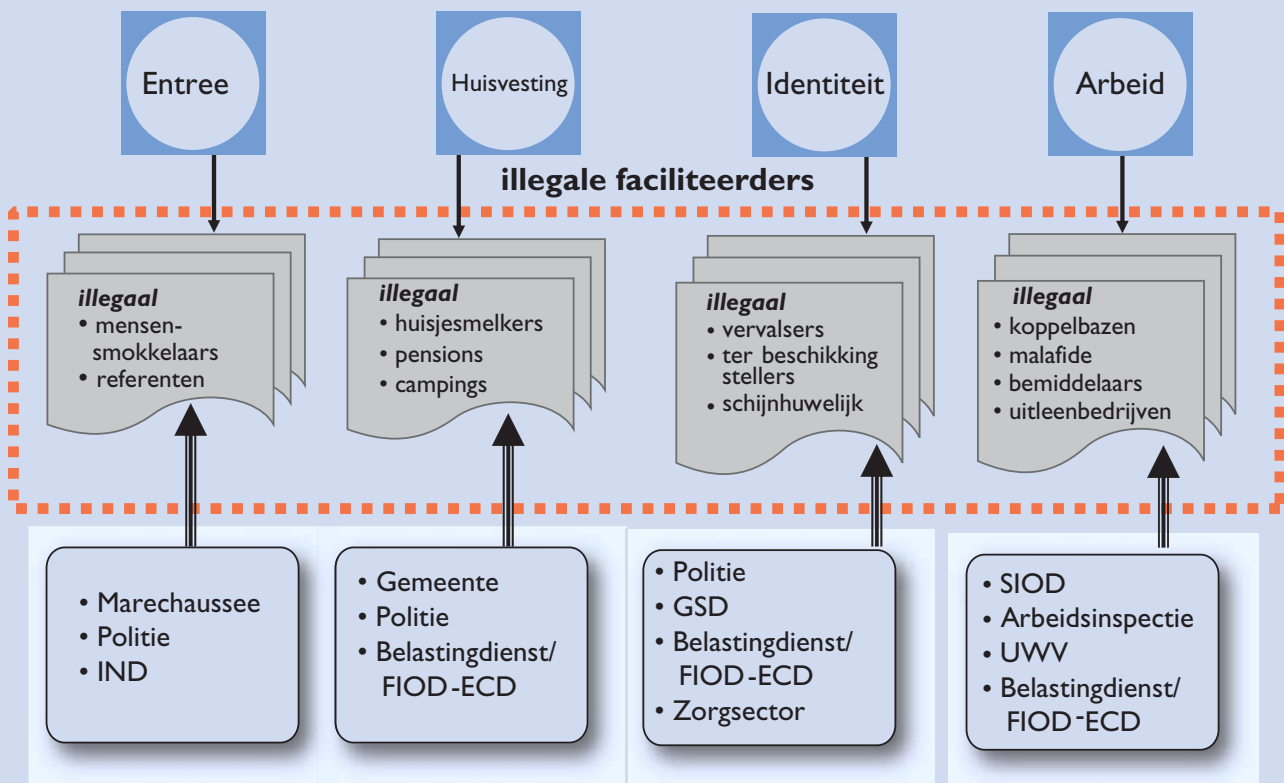
Een verzameling van personen die strafbare feiten plegen, kan worden getypeerd als een crimineel samenwerkingsverband. Daartoe moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. De criteria hebben betrekking op onder andere de samenstelling van het verband, de financiële winst, de werkwijze, de aard van de activiteiten en of corruptie aan de orde was. De SIOD onderzoekt bij alle uitgevoerde opsporingsonderzoeken of sprake is van een crimineel samenwerkingsverband. Indien dat het geval is wordt deze informatie verstrekt aan de Dienst Nationale Recherche Informatie (DNRI), die de gegevens landelijk verzamelt, anonimiseert en verstrekt ten behoeve van een Europees beeld (Organised Crime Threat Assessment, OCTA) over georganiseerde criminaliteit.

Het Barrièremodel

De SIOD heeft het zogeheten Barrièremodel ontwikkeld. Het wordt binnen de SIOD – en inmiddels ook daarbuiten – ruim toegepast om het inzicht in illegale arbeid te vergroten en gevonden verbanden te verklaren. Ook geeft het aan hoe opsporingspartners met elkaar kunnen samenwerken en informatie kunnen uitwisselen.

Het Barrièremodel gaat uit van vier hindernissen die een vreemdeling moet passeren om in Nederland het hoofd boven water te kunnen houden. Deze barrières zijn: entree, huisvesting, identiteit en arbeid. Afhankelijk van omstandigheden en nationaliteit kunnen barrières legaal dan wel illegaal worden gepasseerd.

Een illegale vreemdeling zal bijna altijd afhankelijk zijn van personen die hem - veelal tegen betaling van grote bedragen - faciliteiten bieden. Werkgever en werknemer zullen vaak beiden financieel profijt hebben van het instandhouden van frauduleuze constructies. Maar als van een 'win-winsituatie' geen sprake meer is en de balans doorslaat ten gunste van de werkgever, heeft dat een duidelijk negatieve weerslag op de vreemdeling. Dan kan sprake zijn van uitbuiting. Op het gebied van sociale uitbuiting (art. 273a Wetboek van strafrecht) biedt het model inzicht in de afhankelijkheidsrelatie van een vreemdeling. Het model geeft ook een beeld van opsporings- en handavingsorganisaties die competent zijn om bij de betreffende barrière(s) handelend op te treden. Dit geeft direct inzicht met welke partner(s) kan worden samengewerkt bij de bestrijding van strafbare gedragingen op die terreinen.

Het Barrièremodel heeft in 2005 externe aandacht gekregen. De Landelijke Expertgroep Mensenhandel en het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM) volgt de verdere ontwikkeling van het model met belangstelling. Het College van procureurs-generaal verwijst in de 'Aanwijzing mensenhandel' naar het Barrièremodel.

Themagericht opsporen

De SIOD streeft naar het vergroten van het maatschappelijk effect van zijn activiteiten. Daarom is in 2005 begonnen met een thematische benadering. Deze aanpak houdt in dat op basis van analyse en inzicht wordt gefocust op specifieke risicocategorieën zoals bijvoorbeeld branches of geografische gebieden waar een verhoogd risico op maatschappelijke verstoring bestaat als gevolg van fraude in de keten van werk en inkomen. In 2005 concentreerde de SIOD zich op een vijftal thema's: Tuinbouw- en fruitteelt, Schoonmaak, Levensmiddelenindustrie, Internationaal beroepsgoederenvervoer over de weg en Reïntegratie. De SIOD plaatst een repressieve aanpak in de context van het behalen van een maximaal preventief effect. Dat wordt bereikt door een combinatie van opsporing, toezicht, voorlichting en communicatie die gestalte krijgt in de ketensamenwerking met diverse partners.

Een thematische aanpak biedt diverse voordelen. Door capaciteit

op een thema geconcentreerd in te zetten, is de SIOD in staat meer effect te bereiken met zijn opsporingsactiviteiten. Ook kan gemakkelijker samenwerking worden gezocht met andere opsporings- en toezichtinstanties. Per thema kan onderzoek worden gedaan en voorinformatie worden verkregen, waardoor opsporingscapaciteit effectiever en efficiënter kan worden ingezet.

Een thematische aanpak maakt het bovendien mogelijk in de programmering verbindingen te leggen met beleidsprioriteiten van het ministerie van SZW. Verder kunnen bevindingen uit de thema's achteraf bij beleidspartijen worden teruggelegd.

De themagerichte aanpak wordt de komende jaren verder ontwikkeld.

Zwart werk bij loonbedrijven

De SIOD hield zeven leidinggevenden van loonbedrijven aan, op verdenking van illegale tewerkstelling. De illegalen waren in het bezit van gestolen en vervalste paspoorten. Zij waren vooral actief in de tuinbouw. Eén verdachte, van wie de SIOD vermoedde dat hij de spil was achter de loonbedrijven, liet zijn bedrijf van eigenaar of naam veranderen als instanties als Arbeidsinspectie en UWV een controle hadden uitgevoerd. Ook de eigenaren van de bedrijven en enkele betrokkenen van het boekhoudkantoor werden aangehouden. De fraude had een omvang van ruim 1 miljoen euro. De Belastingdienst heeft beslag gelegd op bezittingen van de verdachten, waaronder vijf auto's en banktegoeden.

Fraude bij transportbedrijf

De SIOD hield de eigenaar van een transportonderneming aan op verdenking van fraude. Er waren aanwijzingen dat de man zich schuldig maakte aan onder meer ontduiking van belastingen, niet afdragen van premies, valsheid in geschrifte en faillissementsfraude. Het bedrijf werd ook verdacht van verduistering. Pensioenpremies die op salarissen waren ingehouden, werden niet aan het pensioenfonds afgedragen. Werknemers kregen onvoldoende betaald en de werkgever overtrad de wet- en regelgeving op het gebied van werk- en rusttijden. Bij het bedrijf en de boekhouder werd de administratie in beslag genomen. De Belastingdienst legde beslag op een deel van de bezittingen van het bedrijf. De zaak kwam aan het rollen door een melding van de Inspectie Verkeer en Waterstaat over overtreding van de regels voor rij- en rusttijden.

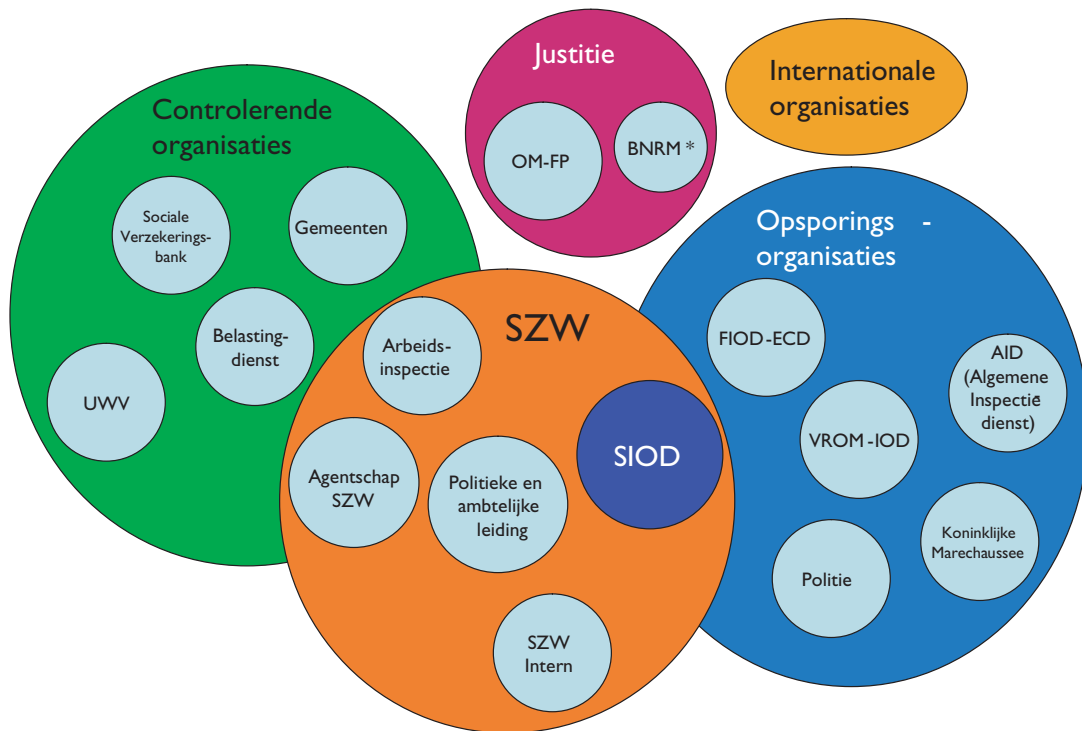

Detacheringfraude bij Poolse werknemers

De SIOD deed onderzoek naar een Nederlands bedrijf dat via twee Duitse ondernemingen Poolse werknemers met valse detacheringverklaringen in Nederland liet werken. Hierdoor werd zowel de belasting- als premieplicht ontduikt. De Poolse werknemers kregen van de werkgever onderdak, maar werden onderbetaald en zijn diverse keren onder druk gezet en bedreigd. De werknemers beschikten over (vervalste) Duitse paspoorten. Het SIOD-onderzoek wees tevens uit dat de Duitse bedrijven feitelijk niet bestonden, maar slechts dienst deden als postbusadres en opgericht waren door het Nederlandse bedrijf.

Samenwerking

De SIOD opereert als een van de vier Bijzondere Opsporingsdiensten¹ en als onderdeel van het Ministerie van SZW niet solistisch. Vanuit de gedachte dat een ketenbenadering het meest effectief is om fraude op het domein van werk en inkomen te bestrijden, werkt de SIOD samen met zijn meest relevante partners. In 2005 heeft de SIOD zijn visie op samenwerking neergelegd in een visiedocument. Er wordt onderscheid gemaakt tussen keten- en kennispartners. Met kennispartners werkt de SIOD samen om de uitvoeringskwaliteit in de handhaving en de opsporing te verbeteren. Als ketenpartners worden het Functioneel Parket en beleidsdirecties van het ministerie van SZW onderscheiden. Binnen de kennispartners is een aantal partners als strategisch aangemerkt. Dit zijn de Arbeidsinspectie, de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst - Economische Controledienst en de keten Mensenhandel waarin Nationale Recherche en Koninklijke Marechaussee belangrijke partners zijn.

* BNRM = Bureau Nationaal Rapporteur Mensenhandel

Arbeidsinspectie

De Arbeidsinspectie (AI) en de SIOD zijn kennispartners bij de bestrijding van illegale arbeid. Met de aanpassing van de samenwerkingsovereenkomst in juni 2005 zijn de AI en de SIOD intensiever gaan samenwerken. Die samenwerking is onder meer terug te vinden in:

- het bepalen van prioriteiten in de aanpak van bedrijfstakken en thema's;
- de ontwikkeling van risicoanalyse-methodieken;
- de aanpak van in- en uitleenconstructies.

In de praktijk krijgt de samenwerking heel concreet vorm. De AI stuit bijvoorbeeld op illegale tewerkstelling en legt een boete op (een bestuursrechtelijke sanctie). Als de AI meent dat sprake is van grootschalige, complexe arbeidsmarktfraude in combinatie met strafbare feiten, speelt de AI de gegevens door aan de SIOD. De SIOD staat het middel van de strafrechtelijke handhaving ter beschikking. De partijen gaan, waar dat nodig is, samen op pad. Daarmee garanderen AI en SIOD een sluitende aanpak op het terrein van arbeidsmarktfraude binnen het domein van het ministerie van SZW.

Functioneel Parket

Het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie (FP) geeft leiding aan alle opsporingsonderzoeken van de SIOD en draagt zorg voor de vervolging van verdachten.

In 2005 is gebleken dat de werkprocessen van SIOD en FP beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Daartoe hebben SIOD en FP een 'verbeteragenda' opgesteld. Deze zal er in 2006 toe leiden dat de voorbereiding, de uitvoering en de afronding van strafrechtelijke onderzoeken efficiënter zullen verlopen.

De SIOD is in grote mate afhankelijk van het FP dat daarom als een belangrijke ketenpartner is benoemd. Het FP heeft namelijk het gezag over de bestrijding van de criminaliteit op het gebied van milieu, economie en fraude. Vanwege de breedte van dit werkterrein is bepaald dat het FP verantwoordelijk is voor de opsporing en vervolging in die strafzaken waarin een bijzondere opsporingsdienst de trekkende rol vervult.

FIOD-ECD

In maart 2005 hernieuwden de SIOD en de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst - Economische Controledienst (FIOD-ECD) het samenwerkingsconvenant. Sindsdien is de samenwerking geïntensiveerd. Een belangrijke ontwikkeling is de overgang per 1 januari 2006 van de heffing en inning van de werknemersverzekeringspremies en de controle hierop van UWV naar de Belastingdienst. Hiermee is de bestrijding van (grootschalige) premiefraude overgedragen aan de FIOD-ECD. Arbeidsmarktfraude gaat vaak gepaard met premie- en loonheffingsfraude. Door een goede samenwerking tussen de SIOD en de Belastingdienst, zijn de controlemedewerkers van deze dienst in staat in een vroeg stadium arbeidsmarktfraude te signaleren. De nauwe samenwerking met FIOD-ECD is ook te zien in de gezamenlijke voorbereiding van en beurtelinge aanwezigheid in Europol-vergaderingen.

Keten Mensenhandel

De onderzoeken naar West-Afrikaanse criminele netwerken in 2004 hebben de SIOD inzicht geboden in een nieuw fenomeen: uitbuiting op de arbeidsmarkt. Hieruit vloeide in 2005 de deelname van de SIOD voort in het Expertisecentrum Mensensmokkel en Mensenhandel (EMM) van de Dienst Nationale Recherche van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) waarin ook de KMAR participeert. De samenwerking in het EMM leidt tot het samenbrengen van expertise en informatie, met als doel het genereren van onderzoeken en het bestrijden van georganiseerde vormen van mensensmokkel, migratiecriminaliteit, arbeidsmarktfraude en uitbuiting. De inbreng van de SIOD is vooral gericht op de zogenoemde slavernijachtige uitbuiting op het gebied van arbeid en diensten, zoals in het nieuwe artikel 273a Wetboek van Strafrecht is omschreven. In 2005 is de SIOD vanuit het EMM in multidisciplinair verband zeven onderzoeken naar uitbuiting begonnen, waarvan één onderzoek in 2005 succesvol is afgerond. De overige onderzoeken zullen in 2006 worden afgerond.

De vier BOD'en hebben in mei 2005 een kaderconvenant ondertekend met de Dienst Nationale Recherche. In de samenwerking met de Nationale Recherche wordt onderscheid gemaakt tussen strategische, tactische en operationele samenwerking. De strategische samenwerking wordt vormgegeven door de oprichting van een Platform opsporing met de directeurs van de bijzondere opsporingsdiensten, het hoofd van de Dienst Nationale Recherche en het Openbaar Ministerie. Tactische samenwerking vindt plaats door uitwisseling van expertise tussen de Nationale Recherche en de BOD'en. Operationeel neemt de SIOD deel aan het Expertisecentrum Mensensmokkel en Mensenhandel.

Meldpunt M

De SIOD en Stichting Meld Misdaad Anoniem sloten in 2005 een samenwerkingsovereenkomst waarin geregeld wordt dat de SIOD signalen ontvangt voor het gehele SZW-domein. De door deze stichting beheerde Meldlijn M is een extra informatiebron, naast de eigen kanalen van de SIOD om aan tips te komen (bijvoorbeeld tips van strategische partners, tips van burgers). Sinds 31 januari 2005 kunnen niet alleen individuele burgers, maar ook bedrijven anoniem bellen naar de meldlijn met tips over sociale fraude. De SIOD ontvangt de meldingen niet primair voor zichzelf, maar fungeert als distributeur van signalen richting andere handhavende instanties binnen het SZW-domein. Driekwart van de anonieme meldingen is bruikbaar.

De medewerkers van Meld Misdaad Anoniem zijn speciaal opgeleid om alle informatie nauwkeurig te beoordelen en door te spelen naar de juiste opsporingsinstantie. Organisaties zoals politie, Verbond van Verzekeraars, Koninklijke Marechaussee, FIOD-ECD en AIVD ontvangen meldingen van M. In 2005 werden 12.900 meldingen doorgestuurd naar partners.

Van de 575 meldingen die de SIOD in 2005 ontving, zijn er 489 afgehandeld. De overige zijn nog in behandeling. Bij UWV zijn 183 meldingen uitgezet. Bij de AI zijn 129 meldingen uitgezet op basis waarvan twaalf hebben geleid tot boeterapporten en zeven meldingen mogelijk nog tot boetes zullen leiden. Met betrekking tot het gemeentelijk domein - 89 meldingen zijn doorgesluisd aan sociale recherches - is meer structuur rond de meldingen gecreëerd door de meldingen te leiden via het Landelijk Platform Fraudebestrijding Gemeenten.

Fraude en verduistering

Via Meldpunt M ontving de SIOD een melding over een wijdvertakt fraudenetwerk. Uit onderzoek bleek dat sprake was van een Iraniër die, na overlegging van vals opgemaakte jaarrekeningen en belastinggegevens, een verblijfsstatus had gekregen. Met familieleden onderhield hij een aantal ondoorzichtige bedrijfsconstructies op niet-bestaande adressen, gebruikmakend van katvangers en handlangers. Een door hem gerund schoonmaakbedrijf factureerde schoonmaakwerkzaamheden bij de betrokken gemeente, terwijl niet kon worden vastgesteld wie er werkte. De SIOD stelde vast dat hierdoor sociale verzekeringspremie en belasting werden ontdoken.

Gedurende het onderzoek werd duidelijk dat de Iraniër bezig was een claim van ruim één miljoen euro van de Staat te verkrijgen vanwege het onrechtmatig binnenvallen van een aan betrokkene toebehorende winkel en daaropvolgende inkomstenderving. De landsadvocaat die de claim afhandelde werd gevoed met valse winst- en verliesrekeningen. Verder had de betrokkene al enkele jaren een auto van een leasebedrijf in bezit waarvoor hij geen vergoeding afdroeg. De leasemaatschappij kon betrokkene niet traceren. De SIOD stuitte ook op uitgebreide financiële malversaties, onder meer met hypotheekaanvragen. Om al deze vormen van fraude te plegen had betrokkene een web van personen om zich heen verzameld dat hij nodig had om te frauderen. Na voltooiing van het onderzoek legde de Belastingdienst aan betrokkene een aanslag op van ruim € 900.000,--, werd de claim van ruim € 1.000.000,-- niet uitbetaald, werden lopende hypotheekaanvragen van verdachte personen geannuleerd, kreeg de leasemaatschappij de auto terug en werd een premienadeel vastgesteld van ruim € 90.000,--. Het wederrechtelijk verkregen voordeel wordt geschat op ruim € 400.000,--.

Valse Portugese identiteitsbewijzen

De SIOD hield, onder leiding van het Functioneel Parket, twee verdachten aan in een omvangrijke zwendel met valse identiteitsbewijzen en illegale tewerkstelling. De eerste verdachte, de directeur van een uitzendbureau, hielp de afgelopen jaren Brazilianen met een vals Portugees paspoort aan werk. De tweede verdachte zorgde voor de huisvesting van de illegale werknemers in Nederland en bemiddelde voor hen bij een ander uitzendbureau. Eerder waren in samenwerking met de Vreemdelingenpolitie al twaalf verdachten aangehouden, van wie tien het land zijn uitgezet. Twee werden in voorlopige hechtenis genomen: zij regelden valse Portugese paspoorten waarop Brazilianen illegaal in Nederland kwamen werken. Ze vonden vooral werk in de pluimveesector en de land- en tuinbouw.

Interventieteams

Analyseondersteunde Interventieteamprojecten

Interventieteam	Project
RPF Utrecht	Amsterdamse Straatweg
RPF Zuid/West	Wijk Groenewoud
BRIT	Belwinkels
Arbeidsinspectie	Teelten Glastuinbouw
Arbeidsinspectie	Teelten Kool-Bollen
Arbeidsinspectie	Teelten Fruitteelt
RPF Overijssel	Vakantietijd
Arbeidsinspectie	Horeca Zaanstad
RPF Utrecht	Wijk West
BRIT	Dordtse Laan

Vanaf begin 2004 is een landelijk dekkend netwerk van multidisciplinaire Interventieteams actief in de bestrijding van illegale tewerkstelling, sociale en fiscale fraude. In deze Interventieteams (IT's) werken de Belastingdienst, UWV, de Arbeidsinspectie, gemeenten, de Sociale Verzekeringsbank (SVB), het Openbaar Ministerie en de politie samen in de repressieve aanpak van fraude en illegale tewerkstelling. De teams voeren daartoe gerichte controles uit in bepaalde branches en stedelijke gebieden en pakken daadwerkelijk misstanden aan. Voor de bestrijding van illegale tewerkstelling opereren de Interventieteams zoveel mogelijk in samenwerking met de (Vreemdelingen-)politie. De SIOD biedt analyseondersteuning aan de Interventieteams.

In 2004 is de SIOD begonnen met het invullen van zes extra plaatsen voor informatieanalisten ter ondersteuning van de Interventieteams. Deze formatie is onder meer gefinancierd uit geld dat beschikbaar kwam met het in de Tweede Kamer aangenomen amendement-Verburg gericht op intensivering van de aanpak van illegale arbeid. De IT's hebben in 2005 voor tien projecten analyseondersteuning aangevraagd op het gebied van risico- en resultaatanalyse. De verzoeken werden onder meer ingediend via de Regionale Platforms Fraudebestrijding (RPF's) waarin samenwerkende gemeenten zijn vertegenwoordigd.

Voor de Teeltenprojecten en het Horeca-interventieteam zijn risicoanalyses uitgevoerd. Deze richten zich op onderwerpen die vanuit historisch perspectief een verhoogd risico op misbruik van wettelijke regelingen met zich meebrengen. Dit gebeurt door specifieke risico-indicatoren per deelnemende organisatie te benoemen. Door het samenvoegen van de verschillende informatiestromen is de analist in staat een 'top-down'-lijst te leveren. In het kader van informatiegestuurde handhaving vindt vervolgens de controle plaats aan de hand van deze lijst. Een dergelijke risicoanalyse bleek een circa 35% beter controleresultaat te geven dan handmatig samengestelde lijsten.

Uitkeringsfraude op woonwagenterreinen

De SIOD heeft een doorzoeking uitgevoerd op vier woonwagenterreinen, waarbij acht mensen werden aangehouden op verdenking van langdurige bijstandsfraude. De acht verdachten zouden jarenlang naast hun uitkering gewerkt hebben en bijstand voor alleenstaanden hebben ontvangen, terwijl ze feitelijk samenwoonden. De fraude wordt geschat op enkele tonnen. Ten behoeve van de zekerstelling van de ten onrechte genoten uitkeringen hebben de sociale diensten conservatoir beslag laten leggen op € 70.000 aan contanten en op luxe goederen met een geschatte waarde van ca. € 100.000,- (o.a. auto's, sieraden en dure tv's). De politie nam ook vijf kilo hasj in beslag. De SIOD werd ingeschakeld op verzoek van de sociale recherche vanwege de noodzaak bijzondere opsporingsbevoegdheden in te zetten en vanwege de complexiteit van de setting.

Samen beter handhaven

De SIOD was in 2005 de organisator van een symposium 'Samen beter handhaven'. De gedachte achter het symposium was dat binnen de keten van handhaving in de sociale zekerheid veel deskundigheid bestaat en veel aan innovatie wordt gedaan, maar dat kennis en ervaring nog onvoldoende worden gedeeld. De aanwezigen achtten de noodzaak tot effectief samenwerken voor een gezamenlijke aanpak van fraude van groot belang. Het symposium is bezocht door 120 vertegenwoordigers van handhavingsorganisaties.

SZW intern

In de ontwikkeling die de SIOD doormaakt van een meldingsgestuurde naar een themagerichte organisatie, hebben de beleidsdirecties van het ministerie van SZW een duidelijke plaats gekregen bij de programmering van het jaarplan. In het proces van themakeuze voor 2006 heeft de SIOD overleg gevoerd met directies die zich bezighouden met beleidsvelden die tot het werkterrein van de SIOD behoren.

Beleidsignalering

De bijdrage van de SIOD aan SZW-beleid komt tot uiting in het tijdens de uitvoering van rechercheonderzoeken signaleren van knelpunten in wet- en regelgeving, uitvoering of handhaving die fraude mogelijk maken. Deze knelpunten kunnen zowel betrekking hebben op wet- en regelgeving, uitvoering als op toezicht.

Op basis van 23 rechercheonderzoeken zijn in 2005 bij belanghebbende partijen knelpunten neergelegd, al dan niet met suggesties om ze op te lossen. Daarnaast rapporteert de SIOD het ministerie van SZW via interne rapportages over gesignaleerde fraudefenomenen. Zo werd in 2005 bericht over rietdekkers die op valse gronden een tewerkstellingsvergunning verkregen, Poolse werknemers die op basis van valse detacheringverklaringen werden tewerkgesteld via niet-bestaande Duitse bedrijven en het via gefingeerde dienstverbanden verkrijgen van een verblijfsstatus en toegang tot de Nederlandse arbeidsmarkt door illegale vreemdelingen. Bovendien rapporteert de SIOD over zijn bevindingen in diverse vormen van overleg met beleidsdirecties, handhavingsinstanties binnen het SZW-domein en externe samenwerkingspartners.

Internationaal

Namens het ministerie van SZW coördineert de SIOD de samenwerking met het Verenigd Koninkrijk bij de bestrijding van fraude en misbruik binnen de sociale zekerheid. In 2004 is een Memorandum of Understanding (MOU) ondertekend tussen Nederland en Engeland. Doel van dit MOU is samenwerking in de vorm van administratief hulpbetoon. De overeenkomst biedt een platform om aanvullende afspraken te maken en knelpunten in de samenwerking aan de orde te stellen.

Inmiddels weten veel gemeenten dat dankzij het MOU op eenvoudiger wijze met het Verenigd Koninkrijk informatie kan worden uitgewisseld. In 2005 heeft het Internationaal Bureau Fraude-informatie (IBF) uit het Verenigd Koninkrijk dan ook 33 verzoeken afgedaan en zijn naar het Verenigd Koninkrijk 55 verzoeken gestuurd.

De vragen die vanuit Nederland gesteld worden hebben betrekking op verificatie van adresgegevens en of wellicht sprake is van een dubbele uitkering (in twee landen). Op grond van deze signalen heeft de SVB in drie gevallen fraude met uitkeringen volgens de Algemene Kinderbijslagwet gesignaleerd.

Bij de verzoeken vanuit het Verenigd Koninkrijk gaat het om uitkeringsgegevens, adresgegevens, informatie over dienstverbanden, vermoedens van identiteitsfraude en fraudetips die in Nederland geverifieerd moeten worden.

Tevens is in 2005 een pilot uitgevoerd in het kader van bestandsvergelijking tussen de SVB en haar Britse counterpart. De resultaten geven aan dat een uitwisseling van volledige klantenbestanden voor beide partijen vermoedelijk een toegevoegde waarde zal hebben.

Internationale conferentie

In november 2005 belegde de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) in Wenen een conferentie over uitbuiting in arbeidssituaties met slavernijachtige praktijken. De SIOD verzorgde tijdens de conferentie een presentatie. De OVSE beschouwt Nederland als een koploper, mede dankzij de introductie van een nieuw mensenhandelartikel in het Wetboek van Strafrecht, de beschermingsregeling voor slachtoffers van mensenhandel die als getuige optreden in een mensenhandelzaak (B9-regeling) en het bestaan van een opsporingsorganisatie als de SIOD. Het doel van de conferentie was het aanbrengen van heldere scheidslijnen tussen mensenhandel, mensensmokkel en illegale migratie, alsook de scheidslijn tussen de feitelijke uitbuiting en slavernij. De SIOD heeft tijdens de conferentie contacten gelegd met diverse internationale organisaties die kunnen helpen in het bestrijden van grensoverschrijdende fraude en uitbuiting.

Organisatie

Een goed functionerende organisatie verhoogt de kwaliteit en resultaten van de onderzoeken. De SIOD is een lerende en zich steeds verbeterende organisatie. Daarom investeert de dienst in activiteiten die de organisatie transparanter en krachtiger maakt. Een belangrijk onderdeel daarvan is het binnen de teams toepasbaar maken van de leiderschapsvisie, waarin het teamgericht werken centraal staat. Hiertoe is in de zomer van 2005 de Teamscan ontwikkeld. Door de teamscan jaarlijks uit te voeren is het mogelijk de ontwikkeling van de teamleider en het team te volgen.

Er is een zelfevaluatie uitgevoerd binnen en door alle geledingen van de SIOD. De organisatie is geëvalueerd op de negen INK-velden: hoe ziet de organisatie er nu uit, wat gaat goed, wat kan beter?